

Środa, 21 maja 2008 r.

21. wzywa Komisję, Radę i Parlament do opowiedzenia się na najwyższym szczeblu za negocjacjami i dialogiem w sprawie strategicznego rozszerzenia na wszystkie kraje partnerskie na całym świecie będące członkami UE oraz do Unii nienależące „wysoce skutecznych strategii, zasad i standardów w dziedzinie badań i działań naukowych dotyczących rozwiązania kwestii zmiany klimatu zgodnie z zaleceniami środowiska naukowego”;

22. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji oraz rządów i parlamentom państw członkowskich.

Postępy Turcji w 2007 r.

P6_TA(2008)0224

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie postępów Turcji w 2007 r. (2007/2269(INI))

(2009/C 279 E/11)

Parlament Europejski,

- uwzględniając sprawozdanie Komisji w sprawie postępów Turcji w 2007 r. (SEC(2007)1436),
  - uwzględniając swoje poprzednie rezolucje z dnia 27 września 2006 r. w sprawie postępów Turcji na drodze do przystąpienia ⁽¹⁾ oraz z dnia 24 października 2007 r. w sprawie stosunków UE-Turcja ⁽²⁾,
  - uwzględniając swoje rezolucje z dnia 6 lipca 2005 r. ⁽³⁾ oraz z dnia 13 lutego 2007 r. ⁽⁴⁾ w sprawie roli kobiet w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym Turcji,
  - uwzględniając ramy negocjacyjne przyjęte dla Turcji w dniu 3 października 2005 r.,
  - uwzględniając decyzję Rady 2008/157/WE z dnia 18 lutego 2008 r. w sprawie zasad, priorytetów i warunków ujętych w partnerstwie dla członkostwa zawartym z Republiką Turcji ⁽⁵⁾ („partnerstwo dla członkostwa”), jak również wcześniejsze decyzje w sprawie partnerstwa dla członkostwa z 2001, 2003 i 2006 r.,
  - uwzględniając art. 45 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych i opinię Komisji Praw Kobiet i Równości Płci (A6-0168/2008),
- A. mając na uwadze, że negocjacje z Turcją w sprawie przystąpienia zostały otwarte w dniu 3 października 2005 r. po przyjęciu przez Radę ram negocjacyjnych i że rozpoczęcie tych negocjacji stanowi punkt wyjścia długotrwałego i otwartego procesu,
- B. mając na uwadze, że Turcja zobowiązała się do reform, stosunków dobrosąsiedzkich i stopniowego dostosowania się do UE i że te starania powinny być postrzegane przez Turcję jako szansa na dalszą modernizację,
- C. mając na uwadze, że całkowite spełnienie kryteriów kopenhaskich i zdolność UE do przyjmowania nowych państw, zgodnie z wnioskami z posiedzenia Rady Europejskiej w grudniu 2006 r., pozostają podstawą do przystąpienia do UE, która jest społecznością opartą na wspólnych wartościach,

⁽¹⁾ Dz.U. C 306 E z 15.12.2006, s. 284.

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P6_TA(2007)0472.

⁽³⁾ Dz.U. C 157 E z 6.7.2006, s. 385.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 287 E z 29.11.2007, s. 174.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 51 z 26.2.2008, s. 4.

Środa, 21 maja 2008 r.

- D. mając na uwadze, że w swoim sprawozdaniu z postępów w 2007 r. Komisja stwierdziła, że w zakresie reform politycznych w 2007 r. poczyniono w Turcji niewielkie postępy,
- E. mając na uwadze, że w 2007 roku umocniono w Turcji demokrację, wybrano nowy parlament, który odzwierciedla różnorodność polityczną tego kraju oraz utworzono rząd, który posiada silny mandat,
- F. mając na uwadze, że Turcja jeszcze nie wypełniła postanowień wynikających z umowy o stowarzyszeniu WE-Turcja i jej protokołu dodatkowego,
- G. mając na uwadze, że w 2007 r. otwartych zostało pięć rozdziałów negocjacyjnych,

Reformy na rzecz demokratycznego i zamożnego społeczeństwa

1. z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie premiera Erdogana, że rok 2008 będzie rokiem reform; nawołuje rząd turecki, by wywiązał się ze swoich obietnic poprzez wykorzystanie faktu poparcia go przez zdecydowaną większość parlamentarną do kontynuowania reform kluczowych dla przemiany Turcji w nowoczesną i zamożną demokrację opartą na państwie świeckim i pluralistycznym społeczeństwie;
2. podkreśla, że taka modernizacja leży przede wszystkim i głównie w interesie Turcji; przyznaje również, że stabilność, demokracja i dobrobyt Turcji mają dla UE strategiczne znaczenie; ponownie stwierdza, że wypełnienie zobowiązań ustanowionych w partnerstwie dla członkostwa jest niezmiernie istotne dla Turcji i jej przyszłych relacji z UE;
3. podkreśla, że jego zdaniem jedynie społeczeństwo kierujące się zasadami poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności, oparte na demokracji, praworządności i gospodarce rynkowej zorientowanej na zagadnienia socjalne może przekształcić się w pokojowe, stabilne i zamożne społeczeństwo;
4. podkreśla znaczenie dla Turcji zwalczania wszelkich form dyskryminacji zgodnie z art. 13 traktatu WE, wprowadzającym wymóg równości wszystkich obywateli, bez względu na płeć, rasę i pochodzenie etniczne, religię i wyznanie, niepełnosprawność, wiek i orientację seksualną;
5. zauważa, że niedawno dokonano rewizji partnerstwa dla członkostwa; stwierdza fakt, że ta trzecia od 2001 r. rewizja polega w większości obszarów na przedłużeniu realizacji niewypełnionych priorytetów na następny okres; nawołuje rząd turecki do przełożenia priorytetów na odpowiednie ramy czasowe, jak zostało to ustanowione w planach reform zawartych w partnerstwie, pamiętając tym, że dalsze opóźnienia zdecydowanie wpłyną na tempo negocjacji;
6. wyraża zadowolenie z faktu, że w 2007 r. demokracja wzięła górę nad podejmowanymi przez wojskowych próbami ingerowania w proces polityczny; zachęca rząd turecki do dalszych systematycznych wysiłków na rzecz zapewnienia pełnej odpowiedzialności demokratycznie wyłonionych przywódców za kształt polityki wewnętrznej, zagranicznej i bezpieczeństwa, również wobec Cypru, oraz na rzecz zapewnienia poszanowania przez siły zbrojne tych zobowiązań poprzez pełne i jednoznaczne uznanie kontroli cywilnej; podkreśla w szczególności potrzebę ustanowienia pełnej kontroli parlamentu nad polityką wojskową i obronną oraz wszystkimi związanymi z tym wydatkami;
7. wyraża obawy co do następstw delegalizacji partii AKP; oczekuje od tureckiego Trybunału Konstytucyjnego poszanowania zasad praworządności, standardów europejskich oraz wytycznych dotyczących delegalizacji i rozwiązywania partii politycznych oraz analogicznych środków przyjętych przez komisję wenecką Rady Europy w dniach 10-11 grudnia 1999 r.; zwraca się do parlamentu tureckiego o dostosowanie konstytucji do tych standardów dotyczących delegalizacji partii politycznych;

Środa, 21 maja 2008 r.

8. wzywa rząd Turcji, aby podczas wdrażania reform przestrzegał pluralizmu i różnorodności w świeckiej i demokratycznej Turcji, a także nawołuje rząd i wszystkie partie polityczne do konstruktywnego zaangażowania w dążenie do konsensusu w sprawie istotnych kroków zmierzających do modernizacji kraju;

9. uznaje zmiany art. 301 kodeksu karnego przyjęte przez turecki parlament w dniu 30 kwietnia 2008 r. za zaledwie pierwszy krok w kierunku zasadniczej reformy tego artykułu, jak również innych artykułów kodeksu karnego i oczekuje dalszych kroków w tej dziedzinie; podkreśla, że potrzebne są postępy w zakresie wolności wypowiedzi, tak w teorii, jak i w praktyce; ubolewa, że w 2007 r. ⁽¹⁾ wzrosła jeszcze liczba osób ściganych zgodnie z przepisami prawnymi przewidującymi arbitralne ograniczanie wyrażania pokojowych poglądów; wyraża opinię, że najlepszym rozwiązaniem byłoby uchylenie art. 301 i innych przepisów prawnych stanowiących nieuzasadnione ograniczenie wolności wypowiedzi zagwarantowanej prawem międzynarodowym w celu zapewnienia przez Turcję pełnej wolności słowa i wolności prasy zgodnie ze standardami ustanowionymi w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności;

10. z zadowoleniem przyjmuje niedawne przyjęcie przez turecki parlament ustawy o fundacjach; wyraża zadowolenie z zamiaru Komisji przeegzaminowania tego nowego aktu prawnego i podkreśla, że należy przeanalizować, czy zawiera on rozwiązanie wszystkich problemów, z jakimi zmierzają się niemuzułmańskie społeczności religijne przy administrowaniu mieniem i jego nabywaniu, w tym skonfiskowanym mieniem sprzedanym osobom trzecim; Nawołuje władze tureckie do zapewnienia wykonywania tego aktu prawnego w zgodzie z europejską Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka;

11. zachęca rząd turecki, by w następstwie podjęcia pozytywnego kroku, jakim było przyjęcie ustawy o fundacjach, wypełnił zobowiązania dotyczące wolności wyznania poprzez ustanowienie zgodnych z europejską Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka ram prawnych umożliwiających wszelkim społecznościom religijnym funkcjonowanie bez zbędnych przeszkód, w szczególności w odniesieniu do ich statusu prawnego, kształcenia duchownych, wyborów hierarchii, kształcenia religijnego oraz wznoszenia miejsc kultu; nawołuje do ochrony dziedzictwa kulturowego i religijnego; ponownie nawołuje do niezwłocznego ponownego otwarcia greckiego prawosławnego seminarium na wyspie Halki oraz powszechnego stosowania eklezjastycznego tytułu patriarchy ekumenicznego; podziela obawę wyrażoną przez Radę w dniu 24 lipca 2007 r., dotyczącą orzeczenia wydanego przez turecki sąd kasacyjny w sprawie Patriarchatu Ekumenicznego, i oczekuje, że decyzja ta nie będzie dalej utrudniać korzystania z praw gwarantowanych w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności przez Patriarchat i inne niemuzułmańskie wspólnoty religijne;

12. nalega, by rząd turecki podjął jako priorytet polityczną inicjatywę na rzecz trwałego rozwiązania kwestii kurdyjskiej, które może opierać się wyłącznie na widocznej poprawie kulturowych, gospodarczych i społecznych możliwości dostępnych dla obywateli kurdyjskiego pochodzenia, w tym możliwości nauki języka kurdyjskiego w państwowym i prywatnym systemie nauczania, oraz do używania języka kurdyjskiego w działalności radiowo-telewizyjnej, w życiu codziennym i w dostępie do usług publicznych; uważa możliwą delegalizację Partii Społeczeństwa Demokratycznego (DTP) za mogącą utrudnić znalezienie rozwiązania politycznego;

13. nawołuje Partię Społeczeństwa Demokratycznego (DTP), jej członków w parlamencie oraz prefektów do wyraźnego zdystansowania się od Partii Pracujących Kurdystanu (PKK) oraz do konstruktywnego zaangażowania się w poszukiwanie politycznych rozwiązań kwestii kurdyjskiej w ramach demokratycznego państwa tureckiego; nawołuje również inne partie polityczne w Turcji do aktywnego włączenia się w dążenia do realizacji tego celu;

14. ubolewa nad licznymi sprawami sądowymi wnoszonymi przeciwko pochodzącym z wyboru prefektom i innym politykom za używanie języka kurdyjskiego lub za wyrażanie własnych opinii o kwestii kurdyjskiej, jak np. postępowania, które doprowadziły niedawno do skazania Leyli Zany i 53 prefektów wywodzących się z PTD;

⁽¹⁾ Komunikat Komisji zatytułowany „Strategia rozszerzenia i najważniejsze wyzwania w latach 2007-2008” (COM(2007) 0663), s. 66.

Środa, 21 maja 2008 r.

15. ponawia wcześniejsze apele pod adresem rządu tureckiego do przedstawienia wieloaspektowego ogólnego planu rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturalnego w południowo-wschodniej Turcji, gdzie ponad połowa społeczeństwa wciąż żyje na skraju ubóstwa; uważa, że ten ogólny plan powinien również zawierać rozwiązania problemów społecznych, ekologicznych, kulturowych i geopolitycznych wynikających z projektu dla południowo-wschodniej Anatolii; domaga się, by Komisja uzależniła przyznanie regionalnego komponentu pomocy udzielanej w ramach instrumentu pomocy przedakcesyjnej (IPA) ⁽¹⁾ od szybkiego stworzenia takiej strategii;
16. nawołuje turecki rząd do wprowadzenia ogólnej strategii krajowej w celu znalezienia rozwiązania problemu osób wewnątrznie przesiedlonych, która umożliwiłaby usunięcie obecnych braków od strony prawnej i praktycznej oraz udzielenie finansowego lub innego wsparcia niezbędnego do właściwego uregulowania kwestii zwrotów i odszkodowań dla osób wewnątrznie wysiedlonych;
17. odnotowuje, że obecnie toczą się prace nad przygotowaniem nowej świeckiej konstytucji; uważa, że stanowią one znakomitą okazję do umieszczenia w tekście konstytucji postanowień dotyczących ochrony praw człowieka i wolności; przypomina, że niezbędne jest ustanowienie systemu kontroli i równowagi, będącego gwarantem demokracji, praworządności, spójności społecznej i rozdzielenia religii od państwa; podkreśla również, że nowa konstytucja powinna zapewnić równouprawnienie płci, że należy unikać w niej niejasnych kryteriów, takich jak „ogólna moralność”, powstrzymać się od postrzegania kobiet przede wszystkim jako członków rodziny lub wspólnoty oraz potwierdzać prawa człowieka przysługujące kobietom w tym prawa seksualne i reprodukcyjne, jako ich prawa osobiste;
18. podkreśla potrzebę znacznie większego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w ten konstytucyjny proces, aby osiągnąć konsensus w sprawie konstytucyjnej przyszłości Turcji, obejmujący partie polityczne, mniejszości religijne i etniczne oraz partnerów społecznych; zauważa rozczarowanie i obawę części społeczeństwa, że propozycja zniesienia zakazu noszenia chust na uniwersytetach nie była częścią szerszego pakietu reform opartego o obszerne konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim; przypomina o swoim wcześniejszym zaleceniu zawartym we wspomnianej wyżej rezolucji z dnia 27 września 2006 r. w sprawie prognozy wyborczego;
19. stwierdza, że poczynione zostały postępy w zakresie skuteczności władzy sądowniczej; z zadowoleniem przyjmuje plan rządu tureckiego dotyczący realizacji strategii reform mających na celu zwiększenie niezależności i niezawisłości wymiaru sprawiedliwości i zwiększenia zaufania społecznego wobec władzy sądowniczej; uważa, że strategia ta powinna przede wszystkim zapewnić wykładnię prawa w zakresie praw człowieka i podstawowych wolności zgodnie ze standardami przedstawionymi w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności; stwierdza, że strategia ta nie może być osiągnięta bez ambitnego programu ponownego szkolenia dla sądownictwa; wyraża zaniepokojenie w związku z nieprzychylną postawą niektórych podmiotów władzy sądowniczej wobec umów międzynarodowych dotyczących praw i wolności człowieka oraz wobec wyroków przeciwko Turcji wydanych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka za łamanie postanowień europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności;
20. nawołuje turecki Trybunał Konstytucyjny do dokonania postępów w celu podjęcia ostatecznej decyzji dotyczącej ustawy o urzędzie rzecznika praw obywatelskich, tak by umożliwić rządowi ustanowienie tego urzędu bez opóźnień; zaleca, aby Turcja podjęła w tym względzie współpracę z Europejskim Rzecznikiem Praw Człowieka oraz z krajowymi rzecznikami praw człowieka w państwach będących członkami UE;
21. wyraża niepokój w związku z bardzo powszechną wrogą postawą pewnych grup społeczeństwa wobec mniejszości oraz w związku z przemocą na tle politycznym i wyznaniowym; wzywa rząd turecki do podjęcia działań przeciwko organizacjom i kręgom szerzącym wrogość, zapewnienia ochrony tym wszystkim, którzy są zagrożeni i obawiają się o własne życie oraz do nieustających wysiłków na rzecz stworzenia klimatu sprzyjającego pełnemu poszanowaniu praw człowieka i wolności;
22. usilnie nalega, by władze tureckie przeprowadziły pełne dochodzenie w sprawie morderstwa Hrant'a Dinka oraz trzech chrześcijan w Malatyi, jak również w innych sprawach dotyczących przemocy na tle politycznym lub religijnym; ubolewa nad powolnym tempem prowadzenia postępowań dotyczących tych spraw, podejrzeniem stronniczości oraz poczuciem bezkarności, które z niej wynika i zwraca się do władz o pełne wyjaśnienie kwestii domniemanego zaniedbania ze strony odpowiednich władz i by doprowadziły odpowiedzialnych przed wymiar sprawiedliwości;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1085/2006 z dnia 17 lipca 2006 r. ustanawiające instrument pomocy przedakcesyjnej (IPA), Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 82.

Środa, 21 maja 2008 r.

23. zachęca władze tureckie do stanowczego kontynuowania dochodzenia w sprawie organizacji przestępczej Ergenekon, ściśle przestrzegając zasad praworządności, by w pełni wykryć jej sieci, które przeniknęły w struktury państwowe i by doprowadzić winnych przed wymiar sprawiedliwości;
24. przyjmuje do wiadomości ocenę Komisji, z której wynika, że stale zmniejsza się liczba przypadków tortur i złego traktowania, oraz że odpowiednie zabezpieczenia prawne przynoszą pozytywne skutki; zwraca się jednakże do Komisji o przeanalizowanie, czy ustawa o zwalczaniu terroryzmu i ustawa o uprawnieniach policji nie osłabiają tego pozytywnego wyniku; nawołuje rząd turecki do postępów w walce przeciwko stosowaniu tortur poza aresztami i w aresztach oraz przeciwko bezkarności funkcjonariuszy organów ścigania, a także do ratyfikacji i wykonania protokołu dodatkowego do konwencji przeciwko torturom, zapewniając w ten sposób ciągłe zapobieganie torturom i niezależną kontrolę nad aresztami;
25. przyjmuje do wiadomości ocenę dotyczącą asymilacji przedstawioną przez premiera Erdogana podczas ostatniej oficjalnej wizyty w Niemczech; w związku z powyższym uważa, że rząd turecki powinien podjąć kroki, by umożliwić wszystkim obywatelom kultywowanie ich kulturowej tożsamości w ramach demokratycznego państwa tureckiego; W tym kontekście wskazuje na zobowiązania zawarte w ramach negocjacyjnych dotyczące poszanowania i ochrony mniejszości, rzeczywistego dopuszczenia w nauczaniu i działalności nadawczej oraz w usługach użyteczności publicznej języków innych niż turecki;
26. z zadowoleniem przyjmuje postępy w zakresie ochrony kobiet przed przemocą i docenia prace podjęte w tej dziedzinie przez instytucje państwowe i organizacje społeczeństwa obywatelskiego; nawołuje władze tureckie, by dążyły do wyeliminowania przemocy w rodzinie, tak zwanych zabójstw honorowych i przymusowych małżeństw zwłaszcza poprzez pełne wdrażanie odpowiednich aktów prawnych, wspieranie w dalszym ciągu kampanii publicznych, udzielanie w większym zakresie schronienia ofiarom, zwiększenie szkoleń dla organów egzekwowania prawa oraz monitorowanie z bliska podejmowanych inicjatyw; z niepokojem stwierdza, że dostęp do rzetelnych danych na temat przypadków przemocy wobec kobiet i zbrodni honorowych nadal stanowi problem i nalega, by rząd turecki zarządził tej sytuacji;
27. przyznaje, że znaczna liczba kobiet zajmuje ważne stanowiska w tureckich sferach gospodarczych, politycznych i akademickich i przypomina, że równe traktowanie kobiet oraz zapewnienie im dostępu do edukacji i wzmocnienie pozycji kobiet w polityce, gospodarce i życiu społecznym są kluczowe dla dalszego wzrostu gospodarczego i dobrobytu w Turcji; zauważa jednak z niepokojem, że ogólny poziom zatrudnienia kobiet w Turcji wynosi nadal jedynie 23,8 % (!) oraz że nie odnotowano niemal żadnego wzrostu w udziale kobiet w polityce; dlatego wzywa rząd turecki do podjęcia dodatkowych widocznych kroków w celu zwiększenia udziału kobiet w rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich, obejmując je w większym stopniu systemami opieki zdrowotnej oraz ubezpieczeń społecznych, a także do opracowania instrumentów lub środków tymczasowych umożliwiających zwiększenie czynnego udziału kobiet w polityce;
28. wyraża uznanie dla tureckiego rządu za wspieranie udanych projektów na rzecz współpracy pomiędzy UE a tureckimi partnerami, takich jak projekt twinningowy, który przygotowuje drogę dla niezależnego organu ds. równości płci i szkoli 750 urzędników w problematyce płci; oczekuje, że taki organ ds. równości płci bezzwłocznie powstanie;
29. zauważa, że nie wiadomo dokładnie, jakie są kompetencje zaproponowanej w parlamencie tureckim Komisji ds. Równości Szans; zachęca turecki parlament do powołania specjalnej komisji posiadającej uprawnienia ustawodawcze, która będzie stanowić instrument niezbędny do poprawy sytuacji w zakresie przestrzegania praw kobiet i uwzględniania problematyki płci w Turcji;
30. kieruje wyrazy uznania pod adresem organizacji kobiet w Turcji i zdecydowanie wspiera ich działalność, która służy wzmocnieniu roli kobiet w społeczeństwie, pomaga chronić je przed przemocą i zwiększa ich przedsiębiorczość, dostarczając pozytywnych przykładów emancypacji kobiet i przyczyniając się do równouprawnienia kobiet i mężczyzn;

(!) Załącznik statystyczny do wyżej wymienionego sprawozdania w sprawie postępów Turcji w 2007 r.

Środa, 21 maja 2008 r.

31. wyraża uznanie dla Turcji w związku z pozytywnym rozwojem gospodarki; ponawia swoją opinię, że jedynie socjalnie spójne społeczeństwo oparte na stanowiącej jego znaczną część klasie średniej może stać się społeczeństwem zamożnym; dlatego z przykrością stwierdza, że ten silny wzrost gospodarczy ma niewielki wpływ na nadal słaby rynek pracy; wskazuje na potrzebę rozwiązania problemu szarej strefy oraz ustanowienia stabilnego systemu ubezpieczeń społecznych; uważa, że większa rola dla małych i średnich przedsiębiorstw mogłaby pomóc przyczynić się do szybszego rozwoju gospodarczego;

32. wskazuje na potencjał skutecznego dialogu społecznego dla budowania partnerstwa wymaganego do dobrego funkcjonowania gospodarki rynkowej ukierunkowanej na kwestie socjalne; wyraża rozczarowanie z powodu nieznacznych postępów w umacnianiu mechanizmów dialogu społecznego; nalega, by rząd turecki w pełni wdrożył konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy i podkreśla potrzebę zniesienia obecnych ograniczeń w zakresie wolności stowarzyszania się, prawa do strajku i prowadzenia negocjacji zbiorowych;

33. jest zaniepokojony doniesieniami o nadmiernym użyciu siły przez policję turecką przeciwko demonstrantom podczas obchodów pierwszomajowych w Stambule w 2008 r.; podkreśla, że według europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności swoboda stowarzyszania się oraz pokojowa działalność związków zawodowych należą do praw podstawowych;

34. podkreśla wagę dostępu do oświaty jako klucza do socjalnie spójnego społeczeństwa; wyraża uznanie dla rządu tureckiego i społeczeństwa obywatelskiego za kampanię zapisywania dziewcząt do szkół; wskazuje jednakże na potrzebę zapewnienia rejestracji wszystkich noworodków oraz poprawienia kontroli i egzekwowania obowiązku szkolnego, by jeszcze bardziej zmniejszyć liczbę dzieci, które nie uczęszczają do szkół; wyraża uznanie dla rządu tureckiego za pozytywne wyniki w redukcji pracy nieletnich oraz zachęca go do kontynuowania wysiłków w tym zakresie;

35. wyraża zaniepokojenie z powodu poziomu korupcji; nalega, by władze tureckie opracowały strategię na rzecz zwalczania korupcji w celu prowadzenia skutecznej walki przeciwko temu zjawisku;

36. jego obawy budzą duże rozbieżności w rozwoju regionów tureckich, a także między obszarami wiejskimi i miejskimi; nawołuje rząd turecki do przedstawienia kompleksowej strategii na rzecz zniwelowania tych rozbieżności; zwraca się do Komisji o przedłożenie Parlamentowi do końca 2008 r. informacji o udziale UE w tym strategicznym planowaniu w ramach instrumentu przedakcesyjnego w latach 2007-2008;

37. wzywa rząd turecki do stosowania norm Unii Europejskiej w przypadku przedsięwzięć o dalekosiężnych skutkach, jak budowa zapór wodnych w dolinie Munzur, zapory w Alliano i zapory w Ilisu, a także wydobywanie złota w Bergamie i innych regionach, która to działalność zagraża dziedzictwu historycznemu oraz unikalnym, cennym krajobrazom; nawołuje rząd turecki do potraktowania przepisów prawa UE jako wytycznych przy planowaniu projektów rozwoju regionalnego;

38. surowo potępia akty przemocy, jakich na tureckiej ziemi dopuszcza się PKK i inne ugrupowania terrorystyczne; potępia zamach, który miał miejsce w Diyarbakir w styczniu 2008 r., kiedy to zabitych zostało 6 osób, a ponad 60 osób odniosło obrażenia i składa wyrazy szczerego współczucia rodzinom ofiar tej zbrodni; solidaryzuje się z Turcją w walce z terroryzmem i ponawia wezwanie do PKK do ogłoszenia i przestrzegania natychmiastowego i bezwarunkowego zawieszenia broni;

39. ponawia apel do rządu tureckiego, by nie angażował się on w żadne nieproporcjonalne działania wojskowe naruszające suwerenność terytorium Iraku; nawołuje Turcję do poszanowania integralności terytorialnej Iraku, poszanowania praw człowieka i zasad praworządności oraz zapewnienia unikania ofiar wśród ludności cywilnej; nawołuje rząd Iraku i regionalny rząd kurdyjski w Iraku do niedopuszczenia do tego, by terytorium irackie było wykorzystywane jako baza dla aktów terroryzmu wymierzonych w Turcję; wyraża zadowolenie z kontaktów między rządami Turcji i Iraku oraz wzywa do podjęcia działań w celu intensyfikacji współpracy z regionalnym rządem kurdyjskim Iraku, by zapewnić skuteczność ochrony przed atakami terrorystycznymi ze strony władz irackich;

Środa, 21 maja 2008 r.

Kwestie regionalne i stosunki zewnętrzne

40. przypomina o zobowiązaniu Turcji do utrzymywania dobrych stosunków sąsiedzkich i podkreśla, że oczekuje, iż Turcja powstrzyma się od jakichkolwiek gróźb pod adresem państw sąsiadujących i rozwiąże wszelkie zaległe spory pokojowo, zgodnie z Kartą ONZ i innymi odnośnymi konwencjami międzynarodowymi oraz umowami i zobowiązaniami dwustronnymi; szczególnie zachęca władze tureckie do poprawy — w duchu dobrych stosunków sąsiedzkich — dialogu z Grecją (np. w sprawie określenia szelfu kontynentalnego na Morzu Egejskim) i Bułgarią (np. w sprawie praw własności dla bułgarskich uchodźców z Tracji) w celu rozwiązania wszystkich istniejących problemów w dwustronnych relacjach;

41. podkreśla, że istnieje potrzeba znalezienia kompleksowego rozwiązania kwestii cypryjskiej; z zadowoleniem przyjmuje porozumienie osiągnięte przez liderów dwóch społeczności na Cyprze w dniu 21 marca 2008 r. i nawołuje obie strony do wykorzystania obecnej szansy w celu osiągnięcia kompleksowego rozwiązania w ramach ONZ, opartego o zasady stanowiące podstawy UE; w tym zakresie przypomina swoją wcześniejszą rezolucję, w której stwierdza, że wycofanie tureckich sił zbrojnych mogłoby ułatwić prowadzenie negocjacji zmierzających do rozwiązania tego problemu;

42. z zadowoleniem przyjmuje ustanowienie instrumentu wsparcia finansowego w celu pobudzenia rozwoju gospodarczego społeczności Turków cypryjskich; ponownie wzywa Komisję do przedstawienia szczegółowego sprawozdania w sprawie wdrażania i skuteczności tego instrumentu;

43. wyraża zadowolenie z poprawy stosunków pomiędzy Grecją a Turcją, jaka nastąpiła w ciągu minionej dekady, oraz z utrzymującego się dobrego klimatu politycznego widocznego podczas niedawnej oficjalnej wizyty w Turcji premiera Republiki Greckiej Kostas Karamanlisa, która stanowi szansę na dalszą poprawę dwustronnych stosunków między Grecją a Turcją, w szczególności zaś na pokojowe rozwiązanie wszystkich kwestii podniesionych przez Parlament w poprzednich rezolucjach, w oparciu o prawo międzynarodowe i zgodnie ze zobowiązaniami ujętymi w ramach negocjacyjnych;

44. wzywa rząd turecki do zaprzestania blokady ekonomicznej oraz ponownego otwarcia granicy z Armenią oraz przywrócenia pełni stosunków gospodarczych i politycznych z tym państwem; nawołuje raz jeszcze rządy Armenii i Turcji do rozpoczęcia procesu pojednania w odniesieniu do przeszłości i teraźniejszości, umożliwiającego szczerą i otwartą dyskusję nad wydarzeniami z przeszłości; nawołuje Komisję do wsparcia tego procesu pojednania;

45. przyznaje, że Turcja jest ważnym partnerem UE w realizacji celów polityki zagranicznej w basenie Morza Czarnego, Azji Środkowej i na szeroko pojętym Bliskim Wschodzie; wzywa Komisję i Radę do lepszego wykorzystania w tych regionach potencjału płynącego z bliskich stosunków UE-Turcja;

46. nawołuje Turcję do podpisania rzymskiego statutu Międzynarodowego Sądu Kryminalnego, ponieważ jest to istotny wielostronny instrument;

47. wyraża uznanie dla wkładu Turcji w misje i działania prowadzone w ramach europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony w Bośni i Hercegowinie oraz Demokratycznej Republice Konga, a także jej wkładu w prowadzone przez NATO operacje w Kosowie, Darfurze i Afganistanie;

48. z żalem stwierdza jednakże sprzeciw Turcji wobec przeprowadzenia strategicznej współpracy UE-NATO opartej na porozumieniu „Berlin Plus” i wychodzącej poza ramy tego porozumienia; wyraża zaniepokojenie negatywnymi skutkami tego sprzeciwu dla ochrony rozlokowanego personelu UE, szczególnie misji policyjnej UE w Afganistanie oraz misji UE w sprawie praworządności w Kosowie (EULEX), i wzywa Turcję do jak najszybszego wycofania swojego sprzeciwu;

Stosunki UE-Turcja

49. nawołuje rząd turecki do pełnego i niezwłocznego wdrożenia postanowień umowy o stowarzyszeniu między UE a Turcją i jej dodatkowego protokołu; przypomina, że niewypełnienie zobowiązań przez Turcję poważnie szkodzi procesowi negocjacji;

Środa, 21 maja 2008 r.

50. uznaje ambicje Turcji, która chce stać się eurazjatyckim centrum energetycznym i jej potencjalny wkład na rzecz bezpieczeństwa energetycznego Europy; wyraża uznanie dla postępów dokonanych przez Turcję w dziedzinie energii; przywołuje wspomnianą wyżej rezolucję z dnia 24 października 2007 r. popierającą otwarcie negocjacji nad tym rozdziałem; zachęca Turcję do pełnego członkostwa w Europejskiej Wspólnocie Energetycznej, by zacieśnić współpracę między UE a Turcją, z której korzyści będą płynęły dla wszystkich zaangażowanych stron; nawołuje Turcję do pełnego wsparcia projektu budowy rurociągu Nabucco, który jest priorytetowym projektem europejskim;
51. nawołuje Komisję rząd turecki do rozpoczęcia negocjacji w sprawie umowy o ułatwieniach wizowych między UE a Turcją;
52. zaznacza, że jeden z głównych szlaków imigracji do Europy z szeroko pojętego Bliskiego Wschodu i Azji Południowej wiedzie przez terytorium tureckie; zauważa, że osiągnięto niewielkie postępy w dziedzinie zarządzania migracją; wzywa Komisję i Turcję do intensyfikacji negocjacji w sprawie umowy o readmisji, w poszanowaniu podstawowych praw człowieka, tak by zakończyć je jak najszybciej; zwraca się do rządu tureckiego, aby należycie wdrażał istniejące dwustronne umowy i protokoły o readmisji zawarte z państwami członkowskimi UE;
53. z zadowoleniem przyjmuje postępy dokonane przez rząd turecki w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i kultury w zakresie dostosowania ich do dorobku UE; podkreśla znaczenie bliskiej i trwałej współpracy między UE a Turcją w tych dziedzinach, które są kluczowe dla modernizacji społeczeństwa tureckiego w długookresowej perspektywie;
54. z zadowoleniem przyjmuje zatwierdzenie Stambułu na Europejską Stolicę Kultury 2010 jako okazję do wzmocnienia dialogu międzykulturowego oraz współpracy pomiędzy UE i Turcją;
55. zwraca się do Komisji o przedstawienie sprawozdania a sprawie działań podejmowanych w tych ramach oraz w sprawie wsparcia udzielonego tureckiemu społeczeństwu obywatelskiemu w ramach instrumentu pomocy przedakcesyjnej; nawołuje rząd turecki do większego włączenia społeczeństwa obywatelskiego w proces reform;
56. wyraża zadowolenie z faktu, że instrument pomocy przedakcesyjnej stanowi wsparcie dla działań promujących opartą na lepszej kampanii informacyjnej debatę na temat rozszerzenia UE; zachęca rząd turecki oraz pozarządowe podmioty w Turcji i UE do pełnego wykorzystania tych środków w celu lepszego wsparcia procesu reform oraz dalszego wzmocnienia relacji między UE i Turcją;
57. wyraża żal, że Komisja nie podjęła dalszych prac w oparciu o badanie wpływu przedstawione w 2004 r. i nawołuje, by jak najszybciej przedstawiła je ona Parlamentowi;
58. nawołuje rząd turecki do stworzenia wszelkich struktur niezbędnych do pełnego wykorzystania pomocy w ramach instrumentu pomocy przedakcesyjnej i do poprawy zdolności Turcji do przyjęcia tej pomocy; domaga się, by do końca 2008 r. Komisja przedstawiła sprawozdanie w sprawie pomocy udzielonej Turcji od 2007 r. w ramach instrumentu pomocy przedakcesyjnej;
59. podkreśla, jak ważne są programy dwustronnej i trójstronnej współpracy transgranicznej (Turcja-Grecja-Bułgaria), w tym w ramach programów ENPI (Europejskiego instrumentu partnerstwa i sąsiedztwa) oraz CBC (Współpracy transgranicznej) dla Morza Czarnego, jako odpowiednie narzędzie zachęcające do bliższych kontaktów społecznych, kulturalnych i gospodarczych pomiędzy partnerami lokalnymi w przygranicznych regionach;

*
* *

60. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy, Przewodniczącemu Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz rządowi i parlamentowi Republiki Turcji.
-